

GÖTEBORGS UNIVERSITET

**Drama som en metod
för att uppnå mål i läroplanen hos elever i år 2**

Caisa A-C Eriksson och Thomas Thagesson

Inriktning/specialisering/LAU350”

Handledare: Tobias Pettersson

Rapportnummer: VT07–1190–13

”The school of the future will, perhaps, not be a school as we understand it-with benches, blackboards, and a teacher’s platform- it may be a theatre, a library, a museum, or a conversation.”

– Leo Tolstoy

(citerat ur McCaslin, 2006:257)

Abstract

Caisa A-C Eriksson och Thomas Thagesson: *Drama som en metod för att uppnå mål i läroplanen hos elever i år 2*. Examensarbete om 10 poäng på lärarprogrammet, Göteborgs universitet: VT 2007.

Nyckelord: Drama, Läroplanen, Inlärningsstilar, Provklasser, Sociokulturellt perspektiv

Vårt syfte är att pröva två lektioner där vi integrerar drama med svenskundervisningen i en klass i år två, samt att undersöka vad ett urval elever i klassen upplever under dessa lektioner. Våra frågeställningar är:

1. Hur upplever elever i år 2 att de lär sig bäst?
2. Vad upplever elever i år 2 att de lär sig under dramalektioner?
3. Hur kan lärare använda drama för elever i år 2 för att uppnå vissa mål i läroplanen?

Uppsatsen innehåller teorier och politiska dokument som vi utgått ifrån när vi planerat två lektioner utifrån några av läroplanens mål som vi vill uppnå med lektionerna. En viktig utgångspunkt är det sociokulturella perspektivet, det vill säga att elever lär sig genom att göra saker praktiskt och i grupp. Vi genomförde två dramalektioner på 60 minuter i en klass i år 2 på en skola i Västsverige. Eleverna fick arbeta med två sagor ur *Den magiska sagoboken*, som är utgiven av UNICEF. Eleverna skulle hitta på egna slut på sagorna, eftersom sagorna slutade med en konflikt. En av oss ledde lektionen medan den andre observerade, därefter genomförde vi en strukturerad gruppintervju.

Under våra lektioner har vi bland annat använt Dorothy Heathcotes metod som går ut på att leda genom att fråga och Augusto Boals forumteatermetod. Vår uppgift har varit att tolka vad som händer under dramalektionerna. Tre av de fyra elever som vi har intervjuat, upplever att de lär sig bäst genom att få göra saker praktiskt och därmed stämmer kanske de teorier vi utgått ifrån. Eleverna upplever att de kanske lär sig en ny metod och att bli författare. I vår sista frågeställning lyfter vi fram att vi bara kan tolka vårt resultat, att drama kan vara ett sätt att uppnå mål i läroplanen. Vi har kommit fram till att drama kan vara en metod för att uppnå vissa av läroplanens mål. Det tycker vi är relevant för vårt fortsatta yrkesval eftersom det gett oss många förslag och idéer på hur vi kan arbeta vidare med drama.

Förord

Det första vi vill göra är att dedicera vårt examensarbete till Thomas pappa, Maths Thagesson som gick bort under tiden som vi skrev arbetet.

Vi vill även passa på att tacka alla våra nära och kära för deras stöd och tålamod under arbetets gång, utan ert stöd och peppning hade vår uppsats aldrig blivit klar.

Ett extra och ett speciellt tack vill vi också framföra till vår handledare Tobias Pettersson som har handlett oss på ett utmärkt sätt under hela vårt examensarbete. Han hade alltid tid när vi körde fast, och har varit en riktig idésprutare men framförallt så har han lugnat oss och sagt att vi har legat bra till tidsmässigt och trott på vårt arbete. Utan hans hjälp hade uppsatsen inte blivit lika bra som den är nu!

Caisa vill även tacka Thomas för hans smittsamma disciplin, goda samarbete och styrka, att ha klarat av att slutföra uppsatsen på ett bra sätt. Thomas vill tacka Caisa för att ha lärt känna henne och att hon har varit en god pådrivare när man har tyckt att examensarbetet har varit som tyngst.

Innehållsförteckning

1. Inledning	7
1.1. Definition av Drama	8
2. Syfte	9
3. Läroplanen	10
4. Teoretiskförankring	12
4.1. Val av teorier – en sammanfattning	12
4.2. Språk och lärande	12
4.2.1. Sociokulturellt perspektiv	12
4.2.2. Språk och skapande	14
4.2.3. Personlighetsutveckling och språkinläring	15
4.3. Lärstilar och intelligenser	16
4.3.1. Sally D Baily	16
4.3.2. Howard Gardner	16
4.4. Drama som metod	17
4.4.1. Estetiska läroprocesser	17
4.4.2. Drama som didaktisk metod	18
4.4.3. Drama och personlig utveckling	19
4.4.4. Drama som politiskt verktyg	19
5. Metod	21
5.1. Urval	21
5.2. Etik	22
5.3. Undervisningsförsök	22
5.4. Intervjun	23
6. Resultat	25
6.1. Resultat utifrån lektionerna	25
6.2. Resultat utifrån intervjun	27
7. Diskussion	28
7.1. Hur upplever elever att de lär sig bäst?	28
7.2. Vad upplever eleverna att de lär sig under dramalektionerna?	28
7.3. Hur kan man använda drama som en metod för att uppnå mål i läroplanen?	29
8. Slutdiskussion	31
8.1. Fortsatt forskning	32
Referenslista	33

Bilagor
Brev
Intervjufrågor

1. Inledning

Vi som har skrivit detta examensarbete heter Caisa A-C Eriksson och Thomas Thagesson. När vi gjorde våra individuella skolutvecklingsprojekt under vår sista praktik, så gjorde vi båda något med drama. Vi märkte att detta var väldigt uppskattat av barnen. Vi gjorde något annorlunda med dem.

Våra inriktningar och specialiseringar på lärarutbildningen är ”drama” och ”social och kognitiv utveckling för barn, ungdomar och vuxna”. Därför föll det sig naturligt att välja dessa två ämnen när vi skulle skriva examensarbetet. I kursen ”social och kognitiv utveckling för barn, ungdomar och vuxna” tar man upp att man ska hitta andra metoder för elever som är i behov av särskilt stöd. Vi tror att drama kan vara en av dessa metoder och att denna kan användas på alla elever.

Något som vi själva har upplevt under vår praktiska del av utbildningen är att den skapande processen glöms bort i dagens skola. Vi tycker själva att man lägger mer vikt på de teoretiska än de praktiska ämnena. Detta tycker vi är synd med tanke på att man då glömmet elever som är mer praktiskt än teoretiskt lagda.

När en av oss läste kursen ”drama – en alternativ metod för inläring” tog läraren upp ett exempel på hur man kan börja en lektion på ett annat sätt än den mer traditionella undervisningen. Ett sådant exempel från denna kurs var att läraren först började med att läsa från ett papper om Gustav Vasa och vad som hände under hans tid. Sedan tog hon på sig rollen som Gustav Vasa och berättade utifrån rollen vad som hände under hans tid. Upplevelsen av detta var att man blev mycket mer uppmärksam och lyhörd vad läraren berättade om, när hon var Gustav Vasa. Det kändes som man ville gå upp och vara med i berättelsen på något sätt och vi upplevde att vi lärde oss mycket mer med denna metod.

En tanke som slog oss utifrån dramakursen var om eleverna fick samma upplevelse som vi. Vi tänkte följande: Vad skulle eleverna få för upplevelse om man gjorde dramalektionerna med dem? Vi ville även veta om eleverna kunde lära sig något under dramalektionerna och vad de i sådana fall skulle lära sig?

Vi ville därför undersöka vad eleverna i årskurs två fick för upplevelse när man gjorde dramalektioner med dem. Är elever i år två medvetna om hur de lär sig ny kunskap? Är detta genom att lära sig på det mer traditionella sättet som skolan undervisar på idag, eller genom att man gör dramalektioner med eleverna?

1.1. Definition av drama

Drama är både ett praktiskt och teoretiskt ämne i skolan, ämnet/metoden bärs av en helhetssyn på individen och syftar till en integrering av känsla – tanke – handling i en utvecklande process. Det har både ett estetiskt och ett kommunikativt syfte. Förutom teatern som språk och konstform i barnens och ungdomarnas värld, behandlar det dramatisk gestaltning och rollspel i olika pedagogiska sammanhang i lek och skolarbete, där barn och unga skapar fiktioner för att undersöka sin egen verklighet. I dramaverksamhet finns:

- ett pedagogiskt ledarskap
- En grupp i samspel
- en fiktiv skapande handling
- pedagogiska mål
(<http://www.dramapedagogen.nu>)

2. Syfte

I det sociokulturella perspektivet säger man att kunskap konstrueras genom samarbete och inte genom individuella processer. Man säger även att kommunikativa processer är förutsättningar för människans lärande och utveckling. Därför är vårt syfte att pröva två lektioner där vi integrerar drama med svenskundervisningen i en klass i år två, samt att undersöka vad ett urval elever i klassen upplever under dessa lektioner.

1. Hur upplever elever i år 2 att de lär sig bäst?
2. Vad upplever elever i år 2 att de lär sig under dramalektioner?
3. Hur kan lärare använda drama för elever i år 2, för att uppnå vissa mål i läroplanen?

3. Läroplanen

Vi tar upp vad som står i läroplanen för att förklara vad det är för mål enligt denna som vi vill uppnå med våra två lektioner.

I läroplanen står det bland annat att skolan skall främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. (*Lärarens handbok*, 2002, s 9) Det står dessutom att undervisningen skall vara saklig och allsidig. Den skall också anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. (s 10) Under skolans uppdrag står att läsa att skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Det står också att:

Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva skall varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga. En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Eleverna skall få möjligheter att ta initiativ och ansvar. De skall ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att arbeta självständigt och lösa problem. Särskilt under de tidiga skolåren har leken stor betydelse för att eleverna skall tillägna sig kunskaper. (s 11)

Skolan skall stimulera varje elev att bilda sig och växa med sina uppgifter. I skolarbetet skall de intellektuella såväl som de praktiska, sinneliga och etiska aspekterna uppmärksammas. Eleverna skall få uppleva olika uttryck för kunskaper. De skall få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, musicerande och skapande i bild, text och form skall vara inslag i skolans verksamhet. En harmonisk bildningsgång omfattar inslag av manuellt och intellektuellt arbetet. Förmåga till eget skapande hör till det som eleverna skall tillägna sig.” (s 12)

Under mål att sträva mot så står vidare att skolan skall sträva efter att varje elev lär sig att utforska, lära och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och utvecklar ett rikt och nyanserat språk. När det gäller mål att uppnå ansvarar skolan bland annat för att varje elev efter genomgång av grundskola:

- Behärskar det svenska språket och kan lyssna och läsa aktivt och uttrycka idéer och tankar i tal och skrift,
- Har utvecklat sin förmåga till kreativt skapande och fått ett ökat intresse för att ta del av samhällets kulturutbud,
- Kan utveckla och använda kunskaper och erfarenheter i så många olika uttrycksformer som möjligt som språk, bild, musik, drama och dans. (s 15)

Vidare tar läroplanen upp att eleverna skall omfatta samhällets gemensamma värderingar som man låter komma till handling utifrån praktiska saker i vardagen.

Mål som skolan skall sträva mot för varje elev:

- utvecklar sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper och personliga erfarenheter
- respekterar andra människors egenvärde

- kan leva sig in i och förstå andra människors situation (s 13)

Läraren skall klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet.

4. Teoretisk förankring

4.1. Val av teorier - en sammanfattning

I teoridelen börjar vi med det sociokulturella perspektivet, att människor lär sig genom att göra saker praktiskt och i sociala samspel och att språket är ett av villkoren för att lära sig. Detta gör vi eftersom det är det sociokulturella perspektivet vi utgår ifrån i vår studie och lektionsplanering. Vi fortsätter sedan att ta upp fler teorier och forskning som vi grundar våra lektionsplaneringar på. Rigmor Lindö som anser att lek och skapande är livsviktigt. Gunilla Ladberg säger att alla människor har sin egen personlighet och språkinläring.

Howard Gardners teori om de multipla intelligenserna har betydelse för hur människor lär sig saker. Sally Dorothy Bailey beskriver olika typer av inlärningsstilar och hävdar att många av de elever som får stämpeln ”i behov av särskilt stöd”, egentligen bara har en annan inlärningsstil.

I *Pedagogiska magasinet* skriver Leif Mathiasson om forskaren Ann Podlozny som har forskat om pedagogiskt drama i skolan. Hon har hittat ett tydligt samband mellan deltagande i pedagogiskt drama och förståelsen av berättelser och språklig medvetenhet bland annat. I Skolverkets rapport *Kultur för lust och lärande* beskriver man att kunskapen blir synlig när man använder den och att kunskap kan ske på många olika sätt. Den beskriver även att genom estetiska uttrycksformer gestaltar barn och unga sina kunskaper och erfarenheter. Dorothy Heathcote har utvecklat en egen pedagogik där hon bland annat leder genom att ställa frågor till eleverna och går även själv in i en roll för att sammankoppla eleverna och locka fram dramat. Christel Öfverström beskriver i sin avhandling hur lärare arbetar med drama och vad lärarna tror eleverna blir bättre på när de arbetar med drama. Forumteater är en teaterform som börjar med att man spelar upp en scen som slutar i en konflikt och där publiken får gå in i roll och prova olika lösningar på konflikten.

4.2. Språk och lärande

4.2.1. Sociokulturellt perspektiv

Olga Dysthe är verksam som forskare vid programmet för forskning om lärande och även programmet för pedagogik vid universitetet i Bergen. Hon tar upp i sin bok *Dialog, samspel och lärande (2003)* att det sociokulturella perspektivet poängterar att kunskap och färdigheter inte sitter i hjärnan som något genetiskt, även om den mänskliga hjärnan är en komponent som gör avancerad inläring möjlig. Kunskaper och färdigheter finns inte i hjärnan eller i genetiska processer. Dessa processer är bara en förutsättning för att man skall kunna analysera begrepp, lösa ekvationer eller kunna skriva poesi. Dessa begrepp som ekvation och poesi finns inte i hjärnan som sådana. Begreppen har istället med innebörd och mening att göra. Därför blir begrepp som ekvation och poesi kommunikativa och inte genetiska företeelser (s 43).

I det sociokulturella perspektivet finns det inga inläringsteorier när det gäller kunskap och lärande. Det finns istället olika riktningar och betoningar (s 32). I vårt arbete väljer vi att fokusera på Vygotskij och Deweys sociokulturella perspektiv, eftersom dessa tar upp språket och att man lär sig genom att göra saker praktiskt.

Det sociokulturella perspektivet bygger på tanken att kunskap konstrueras genom samarbete och inte genom individuella processer. Därför betraktas interaktion som helt avgörande för människans förmåga att delta i sociala samspel där lärande äger rum. (s 31 f)

En central förebild inom det sociokulturella perspektivet är den ryske psykologen Lev Vygotskij. Vygotskijs utgångspunkt är att den sociala samverkan är grunden för lärande och utveckling. Han säger dessutom att social samverkan innebär att social aktivitet och kulturella handlingsmönster är historiska. Detta ligger till grund för bildandet av det individuella medvetandet. Något som är centralt i Vygotskijs arbete är tänkandet och talet. Här inriktar sig Vygotskij på utvecklingen av språkligt kodat tänkande och den täta sammanvävning av tänkande och tal som denna utveckling medför. Något som Vygotskij framhåller är det egocentriska talet det vill säga språkbruket som gör att småbarn talar högt för sig själva. Det egocentriska talet övergår senare till inre tal det vill säga språkligt kodat tänkande. Vygotskij framställer det egocentriska talet som ett viktigt mellanstadium från yttre tal som – barnen hör och använder i kommunikation med andra och även till sitt inre tänkande. (Dysthe, 2003, s 83) Arbetet mellan språk och tänkande är viktigt för undervisning och lärande. Om tänkande är en väsentlig del av språket då är det viktigt att göra förhållande gynnsamma mellan eleverna och lärarna, även mellan eleverna och eleverna när det gäller språket. (s 84)

Roger Säljö är forskare i pedagogisk psykologi vid Göteborgs universitet. Han har även varit professor vid temat kommunikation på Linköpings universitet. I boken *Lärande i praktiken* tar han upp att språket är ett uttryck för att vi ska kunna lagra kunskaper, insikter och förståelser för oss själva, och även när man befinner sig i en grupp. Vi kan tolka händelser i termer som blir begripliga för oss själva, vilket gör oss unika om man jämför med andra arter. Ett exempel på hur vi kan lära oss av varandras erfarenheter kan vara när en dator inte startar. Då kan vi till exempel ringa en bekant som är dataexpert som säger ”kontrollera startknappen på datorn”. Om datorn inte kommer igång efter det, så kan vår expert ge oss nya råd för att datorn skall starta. Vi kan alltså låna andras kunskaper och använda dessa som om de vore våra egna. (Säljö, 2000, s 34)

I boken *Dialog, samspel och lärande* väljer Dysthe att lyfta fram sex centrala aspekter på sociokulturella perspektivet på lärande. Dessa sex punkter är:

1. Lärandet är situerat
2. Lärandet är huvudsakligen socialt
3. Lärandet är distribuerat
4. Lärandet är mediterat
5. Språket är grundläggande i läroprocesserna
6. Lärandet är deltagande i en praxisgemenskap. (s 42)

Dysthe beskriver vad dessa sex aspekter innebär. 1. Lärande är situerat, med detta menar hon att en person lär sig utifrån situationen hon befinner sig i. 2. Lärande är huvudsakligen socialt, och detta innebär att man lär sig utifrån rollerna i en grupp. 3. Lärande är distribuerat, vilket innebär att människor känner sig skickliga på olika saker inom en grupp. 4. Lärandet är medierat och där menar man att alla verktyg människan använder sig av är till för att kunna förstå omvärlden. Verktyg kan även vara människor och för människor är det viktigaste verktyget språket. 5. Språket är grundläggande i läroprocesserna, eftersom människor använder språket för att handla eller att påverka andra människor genom kommunikation. 6. Lärandet är deltagande i en praxisgemenskap, vilket innebär att vi lär oss utifrån att delta i sociala situationer där lärande äger rum. (s. 42ff)

I boken *Dialog, samspel och lärande* skriver Dysthe att i det sociokulturella perspektivet är kommunikativa processer förutsättningar för människans lärande och utveckling. I detta perspektiv säger man att barn lär sig kunskaper och färdigheter genom att lyssna, samtala, härma och samverka med andra. Språk och kommunikation är inte ett medel för lärande utan detta är ett grundvillkor i det sociokulturella perspektivet för att lärande och tänkande skall kunna se. Kommunikation är en länk mellan kulturen och det mänskliga tänkandet. (2003,s 48)

4.2.2. Språk och skapande

Rigmor Lindö är lärare vid institutionen för pedagogik och didaktik vid Göteborgs universitet. En av böckerna hon har skrivit heter *Den meningsfulla språkväven* (2005). Hon skriver att i leken och i skapande kan man behandla verkligheten på ett respektlöst och okonventionellt sätt. Detta ger utrymme för nytänkande, kreativa lösningar och ger en möjlighet till att se tillvaron från olika perspektiv. På detta sätt kan barn och ungdomar röra sig fritt mellan fantasi och verklighet. Detta sker när vi berättar och läser för dem. Barnen kan då pröva olika rollfigurer och händelseförlopp i sagan med hjälp av de vuxna. När de vuxna hjälper barnen kan de ta olika perspektiv, vilket är grunden för att kunna utveckla social kompetens och emotionell intelligens.

En didaktisk modell som tar tillvara på denna insikt är storylinemodellen, grundad av Bell i Skottland. Inför ett tematiskt arbete sker introduktionen med hjälp av skönlitteratur, film, teater eller drama. Temat sätts in i en berättelse, en storyline, som eleverna bl.a. utforskar genom en roll som de själva skapar. Känsla, fantasi och intellekt får näring och enligt Seve Bell är just det känslomässiga engagemanget där skapandet och kunskapandet integreras som har gjort denna tematiska modell så fruktbar. (Lindö, 2005, s 30)

Lindö väljer att ta upp musikvetaren Jon- Roar Björvold syn att skönlitteraturen är en viktig källa för att utveckla leken i boken *Den meningsfulla språkväven*. Hon sammanfattar vad Björvold har sagt om leken med dessa meningar: ”Att läsa och leka är väsensbesläktat: Det handlar om att överskrida sig själv genom hängivenhet, gå upp i något större där du själv ingår, där du blir fiktionen, hjälten förebilden och drömmen och i kraft av detta växa i kunskap och vetande. På så sätt är även läsning av skönlitteratur en lek”. (Lindö, 2005, s 29)

I en dramatisk berättelse sätter man igång barns lust att gestalta i lek och bildberättande. I en fantasivärld kan vi alla bestämma och därför kan man prova nya idéer utan att det finns några pekpinnar. Därför är lek och skapande livsviktigt för både barn och vuxna. Om man får ta till sig skönlitteratur genom en text, en film eller ett musikaliskt stycke med andra och dela upplevelsen gemensamt. Det är att få uttrycka sin upplevelse i ett av sina många språk. Att dessutom leka sig in i sagans värld och skapa sina egna bilder ger en själslig styrka och människokunskap, samtidigt som man utvecklar ett rikt och nyansrikt språk. (s 30 f)

Lindö tar upp forskaren Louise Rosenblatt, som menar att personligt färgade diskussioner sätter sig som djupare insikter och inte glöms bort lika lätt som faktatexter. Hon har även gjort litteraturläsningen till en demokratifråga. Litteraturen hjälper läsaren att utveckla sin föreställningsförmåga och kan därmed sätta sig in i andras livsperspektiv. ”Denna inlevelse förmåga och förmåga till perspektivbyte är en nödvändig förmåga i en demokrati menar Rosenblatt.” (Lindö, 2005, s 13)

4.2.3. Personlighetsutveckling och språkinläring

Gunilla Ladberg som är forskare i pedagogik tar upp personlighet och språkinläring i kapitel fyra i sin bok *Barn med flera språk (2003)*. Där hon säger att alla människor har sin egen personlighet och det gäller vuxen som barn. Därför tar vi till oss språk på olika sätt. En del människor tycker om att till exempel lyssna in ett språk under en längre tid innan man börjar använda språket. När man känner sig tillräckligt säker och modig börjar man använda språket, eftersom man har lagrat det i hjärnan. Språket som helhet tycks vara fokus för människor som har detta inläringssystem. (Ladberg, 2003, s 46)

Människans sätt att lära sig språk är beroende av hennes sätt att ta kontakt med andra och hur man brukar umgås med andra människor. En del människor är utåtriktade och dessa människor tar ofta spontana kontakter och skapar snabbt relationer med andra människor. En sådan människa brukar kallas "sällskapsmänniska" och trivs med att tala och umgås med andra. Människor som är sällskapsmänniskor kommer lätt in i en aktiv språkanvändning. Det finns även personer som är inåtvända, och dessa trivs bättre med att lyssna och tar mer en passiv roll i ett sällskap. (s 46)

En lyssnande människa kan lära sig lika mycket som en utåtriktad människa som hela tiden talar språket, även om det inte ser ut så. En människa som är en lyssnande människa har ett helt annat inläringssystem. Det går liksom långsammare tills allt har satt sig i hjärnan och tills den lyssnande människan får chansen att visa vad hon har lärt sig. (s 46)

Ladberg säger att för vissa människor är det viktigt att göra rätt när det gäller språket. Därför dröjer man troligen med att uttrycka sig i språk, eftersom man vill känna sig säker på att man gör rätt. En del människor vill nämligen känna att det blir korrekt, istället för att bara chansa. Den som är mer impulsiv och inte bryr sig pratar bara och låter alla fel komma. Varje personlighetstyp behöver uppmuntran och stöd för sitt eget lärande och behöver gensvar i kommunikation. (s 47)

För människor som känner sig osäkra eller tvekar att använda ett språk kan en väg vara att låtsas. Barn som är i den yngre åldern kan leka rollekar, där man använder handdockor eller djur som en sorts "samtalspartner". Då kan det hända att ett barn som aldrig vågar svara den vuxne plötsligt talar fritt när det är dockan som lyssnar. (s 47)

Alla människor kan dramatisera och åldern spelar ingen roll. Alla kan spela upp en scen eller göra låtsatsradioprogram eller tv-program. I skolan kan man göra något enkelt som att läsa en text där man blir någon helt annan. Detta är ett enkelt sätt och då vågar man oftast tala i eget namn, eftersom man inte längre upplever att blickarna riktas mot en själv. (s 47 f)

4.3. Lärstilar och intelligenser

4.3.1. Sally D Baily

Sally Dorothy Baily har en ”Masters of Fine Arts degree in drama” och arbetade professionellt med teater i 13 år fram till 1987. Då började hon arbeta på Bethesda Academy’s Special Needs Drama program i USA. 1993 skrev hon boken *Wings to fly: Bringing theatre arts to students with special needs* och hon grundar sin information på den erfarenhet hon fått genom att undervisa och observera över 500 barn, med eller utan speciella behov, mellan åren 1987-93. Hon beskriver, i kapitel 10 i boken, tre olika inlärningsstilar och hon kallar dem för:

- *Auditory learners* - människor som lär sig bäst genom att lyssna. De har inga problem med att sitta stilla under en längre tid och lyssna på en föreläsare. De kommer dessutom ihåg det mesta utan att ens föra anteckningar. De svarar gärna på frågor i klassen eftersom de har lätt för att prata själva och uttrycka sig verbalt.
- *Visual learners* - personer som lär sig bäst genom att se, till exempel bilder, diagram och text. De behöver föra anteckningar när någon föreläser/berättar för att förstå. De behöver se och skapa sig en inre bild i huvudet. Oftast klottrar de när de lyssnar, slutar de med detta så tappar de koncentrationen. De uttrycker sig också lättast på detta sätt, genom att skriva eller rita.
- *Haptic or Kinesthetic learners* - människor som lär sig genom att känna, smaka, lukta. De måste kanalisera inlärningsupplevelsen direkt genom deras muskler eller taktila sinnen för att förstå informationen. De är skickliga i de praktiska ämnena men har svårigheter i de teoretiska. Många elever som ”stämplas” som elever i särskilda behov är egentligen ”haptic learners”. De lär sig bäst genom att få ”göra” saker och använda händerna/kroppen.

Baily säger att alla människor oftast har alla dessa tre inlärningsätt men ett eller två av dessa är speciellt utvecklade.

4.3.2. Howard Gardner

Baily tar upp Howard Gardner i sin bok. Han är psykolog på Harvard University och har en teori om de multipla intelligenserna och Baily beskriver Garners teorier på följande sätt:

- *Linguistic Intelligence* - förmågan att använda språk.
- *Logical-Mathematical Intelligence* - förmågan att resonera logiskt, i följd och matematiskt. Att känna igen mönster och ordning.
- *Musical Intelligence* – musikalisk känslighet inför: stämman, ton, melodi, harmoni och rytm. Förmågan att skapa musik.
- *Bodily- Kinesthetic Intelligence* - använder sin kropp skickligt och smidigt. Till exempel: dansare, atleter, kirurger och keramiker.

- *Spatial Intelligence* - ger en person begrepp om rummet och uppfattar relationen mellan objekt i rummet/rymden. Arkitekter, skulptörer och ingenjörer använder ”spatial intelligence” i sitt arbete.
- *Interpersonal Intelligence* - förmågan att förstå andra människor socialt och att kunna samarbeta med dem.
- *Intrapersonal Intelligence* - förmågan att förstå det inre känslomässiga livet hos sig själv och andra

Enligt Gardner så besitter varje person en kombination av styrka och svagheter i alla de sju intelligenserna. Det är sällsynt att en person endast är stark inom ett område. Det är vanligare att en person har flera starka områden och några få svaga.

The truth is however, the more learning channels and intelligences (or abilities) that are addressed in the learning process, the more **all** students will learn and the more they will retain. (Baily, 1993, s 280).

4.4. Drama som metod

4.4.1. Estetiska lärprocesser

I nummer 2/2004 av *Pedagogiska magasinet* handlar temat om ”estetiska läroprocesser”. Leif Mathiasson har intervjuat forskarna Kent Hägglund och Lars Lindström om de estetiska läroprocessernas egenvärde. Hägglund är lektor på Lärarhögskolan i Stockholm och undervisar i drama och forskar om dess historia. Lindström är professor i pedagogik på Lärarhögskolan i Stockholm. De tycker inte att de estetiska ämnena ska vara hjälpgummor åt andra ämnesområden för att förbättra prestationer och resultat. De tar upp att det inte finns någon forskning som bevisar de estetiska ämnenas möjligheter att underlätta inläring och förståelse i samverkan med andra ämnen. Anledningen kan vara att effekterna inte kunnat beläggas med vedertagna vetenskapliga metoder.

Det finns dock ett undantag inom den här forskningen; drama. Forskaren Ann Podlozny har gått igenom en lång rad undersökningar av pedagogiskt drama i skolan. Hon hittade ett tydligt samband mellan deltagande i pedagogiskt drama och förståelse av berättelser, språklig medvetenhet, muntlig framställning, skrivning och läsförståelse. Hennes slutsatser visar också att elever som deltagit i pedagogiskt drama inte bara förstår de texter de själva spelar bättre, det hjälper dem också till en bättre förståelse av de texter de inte spelat. (<http://www.pedagogiskamagasinet.se>)

Lindström menar att de estetiska läroprocesserna ska ges en möjlighet att komma till sin rätt på egna villkor.

I Skolverkets rapport *Kultur för lust och lärande*, som är ett politiskt dokument, pratar man om ett vidgande språkbegrepp. När man använder språket blir kunskapen synlig och hanterbar. Detta gäller även språkliga uttryck. Lärande kan ske genom muntlig förmedling eller genom en text. Lärande kan ske genom att man använder bild, drama, dans och musik. Bild, drama, dans och musik är egna språk. Om man låter barn använda sig av dessa språk ger detta en variation av möjligheter till kunskap och kommunikation för barn.

När man upplever något, är det en källa till kunskap och detta kan man uttrycka på väldigt många olika sätt. Att lära sig är en skapande process och kulturen är en del av lärandet. Med estetiska uttrycksformer formulerar och gestaltar barn och unga sina kunskaper och erfarenheter. (<http://www.skolverket.se>)

4.4.2. Drama som didaktisk metod

Betty Jane Wagner har skrivit boken *Drama i undervisningen* (1993) som handlar om Dorothy Heathcotes undervisningsmetoder i ämnet drama. 1945 började Heathcote studera vid teaterskolan i Bradford, England och under hennes tid där så inleddes ett samarbete mellan teaterskolan och lärarutbildningen vid universitetet i Leeds. Hon gick då över från teaterlinjen till lärarlinjen. Hon fortsatte sedan att ta hand om undervisningen i ämnet drama vid Institute of Education vid universitetet i Newcastle. Under årens lopp har hon ständigt utvecklat sin pedagogik och hon är en av Englands mest kända pedagoger. (Wagner, 1993)

I kapitel 6 beskriver Wagner ett av Heathcotes arbetsätt, att leda genom att fråga. Heathcote får lätt igång eleverna som grupp, även de allra motsträvigaste och trögaste. Hon gör detta genom att ställa frågor till klassen. Hon är beredd på vilket svar som helst när hon ställer en fråga. Hon kommer även med konkret information och idéer. Hon har ett syfte hela tiden. ”Hon vill få barnen engagerade, få dem att gå upp i dramat och sedan utifrån dramat reflektera över mänskliga upplevelser med universell innebörd.” (s 79)

Hon diskuterar skillnaden mellan en hotande fråga och en förlösande fråga. Eleven gissar sig till vilket svar som läraren förväntar sig, det enda rätta svaret, i en hotande fråga. Eleven kan låsa sig och tänker inte kreativt eftersom den är rädd för att svara fel. I förlösande frågor intar läraren/pedagogen en undrande hållning och ber klassen om hjälp. En stor del av hennes frågor är förlösande. (s 83) Heathcote använder sig av många olika frågor, några av dem är:

- Informationssökande och intressepejlande frågor: Hit hör frågor som syftar till att precisera vad som sker i dramat. Hit hör också frågor som stimulerar efterforskningar i böcker och dokument och till rådfrågning av vuxna
- Informerande frågor
- Frågor för att kontrollera att eleverna är med i dramaarbetet.
- Frågor som skapar stämning och känsla (s 80).

Heathcote börjar ofta en dramalektion genom att fråga klassen om olika upplysningar som hon behöver för att iscensätta ett visst tema. Om eleverna bestämmer sig för att spela olika typer av roller, på olika platser så går oftast Heathcote in i en roll utifrån vilken hon kan sammankoppla dem. Under sina dramalektioner ställer hon frågor. ”Instinktivt ställer hon frågor som samlar eleverna runt ett och samma problem vid en och samma tidpunkt, men hon låter dem vara på olika platser om de vill” (s 82).

Hon använder drama till att sporra eleverna att leta efter fakta, kanske genom att arrangera en scen i dramatiseringen som kräver mer kunskap. Om klassen gör en dramatisering om en resa med ett skepp så kan till exempel Heathcote använda sig av ett föremål som är okänt för eleverna, en sextant. Hon kallar den vid namn och mimar sedan för att visa hur man använder den. På det sättet för hon in nya ord och låter även barnen använda dessa. Heathcote styr inte dramat, hon lockar fram det, genom att vara guide, frågeställare, deltagare och den som blickar framåt. Eleverna är dramas beslutsfattare.

4.4.3. Drama och personlig utveckling

Christel Öfverström är ansvarig lärare över dramakommunikationskurserna på Linköpings universitet och hon skrev avhandlingen *Upplevelse, inlevelse och reflektion – drama som en aktiv metod i lärandet* 2006. I denna avhandling har hon gjort en teoretisk analys och en empirisk kvalitativ studie, där hon har intervjuat 19 lärare som använder drama som metod. I den teoretiska delen tar hon bland annat upp Ways syn på drama som metod (s 59 ff.). Way har en bakgrund inom barnteatern i England och räknas som en av pionjärerna inom dramaområdet. Han tog avstånd från teatern och såg drama ur ett personlighetsutvecklande perspektiv där hela personen står i centrum.

Dramats funktion är att behärska språket, vilket innebär att utveckla den språkliga säkerheten och klä sina egna tankar i ord. Det är viktigt att det är elevens eget uttrycksätt vi arbetar med och utifrån egen språklig bakgrund. Dramats uppgift är att utveckla och berika språket, det som redan finns och det som skiljer sig från individ till individ. (Öfverström, 2006, s 61)

Några av frågorna som Öfverström ställde till lärarna var: Varför arbetar du med ämnet drama som metod i undervisningen? Vad blir eleverna bättre på när de arbetar med drama? (S 85 ff.)

I analysen av frågesvaren, i kapitel 4 så tar Öfverström upp hur viktigt lärarna tycker det är att eleverna utvecklar sitt tänkande, sitt talande men också sitt sätt att skriva och lyssna. Detta kan man göra med hjälp av drama anser några av lärarna som hon intervjuade. Eleverna får en möjlighet att känna på språket på ett annat sätt än vad de är vana vid, när de dramatiserar. Drama betonas också som ett verktyg, ett språk. Det är inte bara det verbala som uttrycks utan även det icke verbala språket. Detta tränar och hjälper eleverna att våga ta ställning för och emot viktiga frågor, men också att visa vad de känner i olika kommunikativa sammanhang. Detta berikar språket som helhet. I drama möter deltagarna i handling olika uttrycksmedel som leder ämnet till att vara ett komplement till språket.

Det man läser glömmar man men att *handla i lärandet* kommer man ihåg. Det sker en bearbetning av det inlärdas och det är många tankar som sätts igång genom handlingen. Genom att dramatisera kan man *befästa* elevernas *kunskaper* och han/hon menar att den eleven erfar glömmar han/hon inte lika lätt (Öfverström, 2006, s 88).

4.4.4. Drama som demokratiskt verktyg

Katrin Byréus skriver om Augusto Boal i sin bok *Du har huvudrollen i ditt liv*. Boal föddes i Brasilien 1931 och det är han som har utvecklat teaterformen: forumteater. Det hela började när han var konstnärlig ledare för en teatergrupp vid namn Arenateatern. Han ville med denna grupp förankra det latinamerikanska folkets kamp och kultur. Detta gjorde de genom att spela upp ett spel eller en scen som handlade om till exempel gruvarbetarnas situation. Spelet slutade alltid med en konflikt eller en kris. Skådespelarna vände sig sedan till publiken som skulle komma med förslag. Vid ett tillfälle lyckades inte skådespelarna tillfredsställa en person i publiken och då ropade Boal ”gå upp själv och visa” och det var i denna stund som forumteatern föddes. Genom att gruvarbetaren gick upp på scenen och gestaltade sig själv så bröt han gränsen mellan spel och verklighet, mellan roll och individ. Boal anser att det är det som gör forumteatern så explosiv.

Forumteaterns mål är

- att förvandla åskådaren från passiv varelse till aktiv medskapare- huvudrolls- innehavare,
- att ge människan möjlighet att träna sig inför verkligheten, förbereda sig för framtiden,
- Att bryta inre och yttre förtryck.” (Byréus, 2006, s 13)
-

Katrin Byréus är en pedagog som arbetar med Boals forumteater och har skrivit boken *Du har huvudrollen i ditt liv*. Men eftersom hans metod mestadels vänder sig till vuxna så har hon utvecklat den, så att den även fungerar på ungdomar och barn. Hon kallar den istället för forumspel. Ett forumspel går till på det sättet att man väljer ett ämne som är aktuellt för gruppen till exempel: gruppträck, gatuvåld, jantelagen eller rasism. De spelar sedan upp en situation som handlar om detta i cirka 5-10 minuter. Problemet ska vara lätt att identifiera. Scenen slutar sedan med en kris av något slag. En av karaktärerna är utsatt och kan inte lösa situationen. Gruppen vill nu ha hjälp av publiken. Spelet börjar om från början och vem som helst i publiken får avbryta genom att ropa STOPP och gå in och ta den utsattes roll. Den som leder det hela (pedagogen till exempel) är jokern och denna kan komma med olika förslag. Men det finns inget rätt eller fel slut. Det kan komma många olika förslag.

Byréus ger sju olika förslag på att starta forumspel med barn och ungdomar (Byréus, 2006, s 87):

1. Från skulptur till forumspel.
2. Från värderingsövningar till forumspel.
3. Lappar på golvet med förslag på ämnen. Gruppen kompletterar.
4. Barnen får färdiga utkast till spel.
5. En grupp förbereder ett spel och visar det för klassen.
6. Utgå från en aktuell konflikt.
7. Ämnesinventering.

5. Metod

Metoddelen består av fyra delar: Urval, Etik, Undervisningsförsök och Intervjun.

5.1. Urval

I *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskapen* tar Staffan Stukat upp olika val av undersökningsgrupper. Det första valet man står inför är om man skall göra undersökningen på hela gruppen eller genom att göra ett urval i gruppen. Om man väljer att göra undersökningen på hela gruppen kallar man detta för populationsundersökning. Men om man bara väljer en del av gruppen kallas detta för urvalsundersökning. Därefter väljer man om man skall ha systematiskt urval eller obundna slumpmässiga urval. (Stukat, 2005, s 57)

Ett systematiskt urval är att man väljer ut vilka som skall vara med eller inte. Det räcker med att den populationen man undersöker finns på en klasslista som exempel. Ett exempel på systematiskt urval är att man väljer ut alla som är födda den 5, 15, 25 i någon månad. Därefter gör man ett urval av 30 %. (s 59)

En liknade slumpmässig urvalsform är det obundna slumpmässiga urvalet. Den som någon gång har dragit en lott ur en hatt eller prövat lyckan genom att spela lotto, förstår lätt denna urvalsmetod. Här används någon slumpstabelle (finns i statistikböcker) eller en slumpstalsgenerator (finns på många miniräknare och dator) för att få fram det slumpmässiga talet. (s 59)

När man använder det obundna slumpmässiga urvalet krävs det att man har ett stort urval. Slumpen kan på kort sikt kännas orättvist, men i det långa loppet kan otur och tur ta ut varandra (s 59).

Den tredje typen är ett slumpmässigt stickprov. Denna metod använder man när man inte har som avsikt att jobba med ett stort urval, eller man anser att populationen består av några betydelsefulla delgrupper som är intressanta att inkludera.

Vi gjorde ett slumpmässigt stickprov när vi valde ut en klass i år 2 på en skola i Göteborgsområdet. Vi är medvetna om att Stukats urvalsmetod grundar sig på kvantitativa undersökningar, men vi ansåg att denna urvalsmetod även fungerade bra på vår kvalitativa undersökning. Vi hade ingen avsikt att arbeta med ett stort urval eftersom detta inte var möjligt på grund av tidsmässiga skäl.

Vi har båda inriktning mot de yngre åldrarna och ansåg därför att år 2 lämpade sig för vår undersökning. Den första lektionen hade vi på en fredag, på eftermiddagen. Den andra lektionen hade vi torsdagen därefter, på eftermiddagen och vi genomförde intervjun direkt efter den andra lektionens slut. Vi ville bland annat veta hur eleverna upplevde de båda lektionerna, om de tyckte att det var någon skillnad på att jobba individuellt eller i grupp och om de lärde sig någonting. Några av frågorna var: Hur tycker ni att ni lär er nya saker bäst? Vad tyckte ni om de två lektionerna som vi hade? Lärde ni er någonting? (Vad?) Vilken lektion lärde du dig mest av, när du jobbade själv eller i grupp? (se bilaga 2).

5.2. Etik

Innan vi genomförde vår intervju så bad vi föräldrarna om deras godkännande (se bilaga 1). Vi har av etiska skäl tagit bort namnet på lärarens namn i bilaga 1. Dessutom har vi valt fingerade namn i vår redovisning av gruppintervjun. Vi har därmed tagit hänsyn till konfidentialitetskravet i vår undersökning. "Deltagarna skall vara säkra på deras anonymitet skyddas. Av den färdiga rapporten skall det inte vara möjligt att identifiera förskola/skola, lärare eller barn". (Johansson & Svedner, 1996, s 21)

5.3. Undervisningsförsök

Vi planerade att göra två 60 - minuters lektioner med en klass i år 2 där halva klassen skulle sitta och skriva individuellt med stöd från klassläraren, medan den andra halvan skulle arbeta i grupp med drama. De skulle alla komma på ett slut på de två sagor som vi valde. Vi valde att göra så för att kunna intervjua eleverna i efterhand och fråga dem om de upplevde någon skillnad på att arbeta enskilt eller i grupp. Vi ville också på detta sätt tillfredställa de tre olika inlärningsstilar som Baily tar upp eller personlighetstyper som Ladberg beskriver. Under arbetet med drama så skulle en av oss leda lektionen medan den andra observerade. Vi tänkte göra en osystematisk observation av vårt undervisningsförsök dels för att vi var ute efter att se vad eleverna gör under våra lektioner. Dessutom ville vi själva få en helhetssyn på vad som skulle hända i klassrummet när vi gjorde våra lektioner.

Stukat tar upp i sin bok *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap* (2005) att om man gör en observation så kan man hämta resultatet direkt utifrån dess sammanhang och använda sig själv som mätinstrument. Resultaten av observationer brukar oftast bli korrekta och lätt att begripa, vilket kommer att ge en bra grund att stå på inför ett fortsatt resonemang och tolkningar. Innan vi hade lektionerna så kontaktade vi föräldrarna till eleverna genom ett brev (se bilaga 1).

Vi använde sagorna "Elefanten Mahagiri" och "Lejonet och haren" från *Den magiska boken*. 1992 gav UNICEF ut *Den magiska sagoboken* och den innehåller 23 sagor från hela världen och skilda kulturer. Urvalet i boken är insamlat av den nordiska Alternativgruppen, som består av skolansvariga för FN-förbunden och UNICEF komitéerna i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Författarna själva ger förslag på att man kan använda sagorna för att inspirera till dramatiseringar. Boken kom till som en följd av FN:s konvention om barns rättigheter. Det "magiska" med den är att man kan ta fram den när man behöver "jobba" med värdebegrepp. Till exempel: kärlek, rättvisa, mod och trygghet. Författarna hoppas att barnens begreppsvärld utökas när de jobbar med boken och att deras personlighet stärks.

Det medföljer en arbetsbok till *Den magiska boken* där det beskrivs hur man kan arbeta med de olika sagorna. Sagorna är indelade i olika teman:

- ömhet, trygghet och uppfostran
- vänskap, samarbete och solidaritet
- ärlighet, rättfärdighet och ansvar

Författarna ger även förslag på hur man kan använda boken som helhet:

- a) som en **spännande sagobok** med intressanta bilder

- b) som utgångspunkt för att **diskutera** attityder och värderingar kring samarbete, rätt eller fel, solidaritet m.m.
- c) om det har **hänt** något bland **barnen**, som Du behöver prata om och konsekvenser av olika sätt att handla.
- d) för att **inspirera** till dramatiseringar och rollspel eller för att skapa egna berättelser, bilder, serier mm (Unicef, 1992, s 3)

Lindö (2005) beskriver att det är en bra didaktisk metod att välja en saga som eleverna får gestalta för att få igång deras kreativitet. Storyline modellen använder också skönlitteratur för att starta ett temaarbete. Vi ville se om detta stämde. Anledningen till att vi valde dessa var att vi tyckte de var lagom långa, de hade båda ett lämpligt ställe att bryta sagan och skapa en konflikt/kris slut. Vi ville att sagorna skulle sluta i en konflikt för att vi skulle kunna använda dem som en start till ett forumspel. Vi ville se om forumspel fungerade som metod i år 2. Vi ville också att det skulle vara ovanliga sagor så att det inte var ett "givet" slut. Vår förhoppning var också att ingen av eleverna skulle känna till sagorna sedan innan eftersom boken är 15 år gammal, detta för att eleverna själva skulle få hitta på slutet. I arbetsboken till *Den magiska boken* finns förslaget att man kan använda den som inspiration till dramatiseringar, vi ville se om detta fungerade. Dessutom så handlar sagorna om olika dilemman som kan kopplas till värdegrundsarbetet i skolan och på så sätt kunde vi se om detta var en bra metod att använda för att följa läroplanen.

Under lektionerna så planerade vi att använda oss av Heathcotes metod att gå in i en roll för att locka fram dramat och för att sammankoppla eleverna och få dem samlade runt ett och samma problem. Vi skulle också ställa frågor som hon gör för att kontrollera att eleverna är med i dramaarbetet och för att skapa stämning och känsla. Vår tanke med detta var att prova om detta var en bra metod för att arbeta med elever i år 2. Efter det att dramatiseringarna var klara planerade vi att ha en diskussion som berörde de problem/dilemman som uppstod under arbetet. På så sätt ville vi få in värdegrundsfrågorna.

5.4. Intervjun

Vi tänker nu beskriva vilka teoretiska perspektiv vi hade när vi gjorde frågorna till intervjun.

Vi gjorde intervjufrågor kopplade till våra frågeställningar och utifrån de teorier som vi har tagit upp. Till vår första frågeställning "Hur upplever elever i år 2 att de lär sig bäst"? Gjorde vi frågorna "Hur tycker ni att ni lär er nya saker bäst?", "Vad tyckte ni om de två lektionerna som vi hade"? Och "Vilken lektion lärde du dig mest av, när du jobbade själv eller i grupp?". Den teoretiska anknytningen är det sociokulturella perspektivet med tanke på att man lär sig genom att göra saker, kunskap konstrueras genom samarbete och inte genom individuella processer, lärandet är huvudsakligen socialt, situerat, och deltagande i praxisgemenskap. Barn lär sig kunskaper och färdigheter genom att lyssna, samtala, härma och samverka med andra. Vi ville genom att ställa våra frågor få svar på om detta stämde. Enligt Lindö ger leken och skapandet utrymme för nytänkande, och kreativa lösningar. Vi ville veta om eleverna upplevde detta genom att arbeta med drama? Rosenblatt, som Lindö tar upp i sin bok *Den meningsfulla språkväven* (2005), menar att personligt färgade diskussioner sätter sig som djupare insikter och glöms inte bort lika lätt som faktatexter. Vi såg våra drama lektioner som ett tillfälle till öppna diskussioner och möjlighet för barnen att prova olika alternativ och ville alltså se om de tyckte att de lärde sig mer av dramalektionen istället för den individuella lektionen.

Ladberg beskriver att olika personligheter påverkar inläringen. Baily tar upp tre olika inlärningsstilar. Vi ville veta om våra elever upplevde att de lär sig på olika sätt och om alla elever skulle gilla drama som metod. Öfverström beskriver att lärare anser att elever utvecklar sitt tänkande, sitt talande, sitt sätt att skriva och lyssna genom att ha drama. Eleverna tränas också i att ta ställning för och emot viktiga frågor och man kan befästa elevers kunskaper genom att ha drama. Vi undrade om någon av våra elever uppmärksammade detta?

Till vår andra frågeställning ”Vad upplever elever i år 2 att de lär sig under dramalektioner”? ställde vi frågorna ”Lärde ni er något?” och ”Vilken saga tror du att du kommer komma ihåg bäst?”. Vår teoretiska utgångspunkt var: Lindö som menar att i leken och skapandet så kan man utveckla social kompetens och emotionell intelligens. Två av Gardners sju intelligenser handlar om förmågan att förstå andra människor, att kunna samarbeta med dem och att förstå det inre känslomässiga livet hos sig själv och andra. Enligt Ladberg så kan språket utvecklas genom att ha drama. Podlozny tar också upp detta, men inte bara språket, utan förståelsen av berättelser, skrivning och läsförståelse förbättras också. Öfverström kom fram till att eleverna utvecklar sitt tänkande och talande, sitt sätt att skriva och lyssna och att de vågar ta ställning i viktiga frågor. Vi ville veta om eleverna tyckte att de upplevde att de utvecklade något av detta under dramalektionen.

När vi gjorde den strukturerade gruppintervjun gjorde vi ett systematiskt urval av klassen. Vi valde ut fyra personer där könsfördelning var jämn det vill säga en pojke och en flicka som hade jobbat med drama med den ena sagan, och en pojke och en flicka som jobbat med drama i den andra sagan. Vi valde att ha en jämn könsfördelning för att få ett representativt stickprov, det vill säga ett urval som ger en bild av populationen i miniatyr. Vi var även tvungna att välja endast fyra elever på grund av tidsskäl. Detta beror på att vi bara hade tio veckor på oss, Med andra ord skulle det vara omöjligt att intervjua alla elever och sammanställa deras svar. Hela intervjun spelades in på band och transkriberades därefter. Vi gjorde inte någon redigering från talspråk till skriftspråk, utan vi har citerat exakt vad eleverna har sagt till oss.

6. Resultat

6.1. Lektionerna

Vi besökte eleverna vid två tillfällen, 070419 och 070426 på deras 60 minuters schemalagda bildlektioner. Vid första tillfället så började vi med att presentera oss och delade sedan ut sagan "Elefanten Mahagiri" som vi skulle arbeta med. Sagan handlar om en elefant som ägs av en köpman som låter honom utföra vissa sysslor. En dag när byborna har fest så vägrar elefanten gör som han blir tillsagd, han blir då hotat till livet.

Elefanten Mahagiri

Mahagiri var en jättestor elefant. Han var så stor att barnen var rädda för att komma i närheten av honom. Mahagiri ägdes av en köpman, som tjänade mycket pengar på att sända Mahagiri ut i arbete. Han skickade ofta Mahagiri ut i skogen för att bära tunga timmerstockar från ett ställe till ett annat. När det firades bröllop fick Mahagiri bära brudgummen till brudens hus. När det var stor fest i templet sändes Mahagiri för att leda processionen. En gång ville folket i den lilla byn på landet hålla en stor festival i sitt tempel. Men festivalen kunde inte börja förrän festivalflaggan var hissad. Templet hade en vacker värdefull flagga, men flaggstången var gammal och obrukbar. Byborna gick därför till skogen, som låg i närheten, och högg ner ett stort teak-träd. Flaggstången var svart, lång och tung. Människorna klarade inte av att bära den själva. Så de hämtade Mahagiri och lät honom bära flaggstången till templet. Byborna grävde ett stort hål i marken framför templet. Där skulle Mahagiri sätta ner flaggstången på plats. Mahagiri bar flaggstången bort till hålet. Plötsligt stannade han och ryggade tillbaka. Elefantskötaren bad Mahagiri att sätta ner flaggstången på plats. Men elefanten ville inte röra sig. Elefantskötaren befallde honom om och om igen. Mahagiri lydde inte. Elefantföraren slog honom då med en påk. Men Mahagiri stod stilla och rörde sig inte. Elefantskötaren slog honom tills påken gick i två delar. Byborna blev arga och ropade till elefantföraren och sa att han inte var någon bra elefantförare. Då blev han riktigt rasande. Han tog fram en vass kniv och skrek: "Nu lyder du mig, annars sticker jag dig med kniven!" (UNICEF, 1992, s 64).

Vi hade förberett oss genom att ta bort slutet på sagan, så att den istället slutade i en "konflikt/kris". De elever som ville läsa sagan högt inför klassen fick sedan göra det, några meningar var. Caisa Eriksson frågade om alla hade förstått sagan, de hade de inte så hon gjorde en sammanfattning av den. Därefter så delade vi in klassen i två grupper A och B. Klassföreståndaren hjälpte oss med detta eftersom vi inte hade träffat eleverna innan. Grupp A satt kvar i klassrummet och Eriksson förklarade för dem att de skulle hitta på ett eget slut på sagan som de sedan skulle skriva ner. De skulle arbeta individuellt och fick hjälp av klassföreståndaren om de behövde detta. Blev det tid över så fick de gärna rita någonting från sagan.

Medan Eriksson förklarade för A gruppen vad de skulle göra så tog Thomas Thagesson med sig grupp B till ett annat rum och berättade vad de skulle göra. De skulle dramatisera berättelsen där de skulle få gestalta karaktärerna i sagan ("leka sagan") och de skulle sedan få hitta på egna slut till sagan. Eriksson kom sedan in till grupp B och dramapasset kunde börja. Thagesson satte sig på en stol en bit ifrån för att observera. Caisa samlade alla eleverna på golvet och började genom att fråga om dem kom ihåg vad sagan handlade om. Barnen svarade att den handlade om en elefant. Eriksson frågade "vem vill vara elefanten". Flera barn räckte upp handen och Caisa valde ut någon av dem och fortsatte att fråga vilka fler som var med i berättelsen och rollsatte dessa. En pojke sa att han ville vara elefantskötarens fru, detta väckte

reaktioner hos en av de andra pojkarna som frågade: ”är du bög”?, men det störde inte pojken som ville vara fru. En elev kom på att Eriksson hade glömt en roll i sagan, Eriksson tog då på sig den rollen. När alla roller var besatta så började vi spela upp sagan från början till slut. När elefanten inte ville sätta ner stocken så frågade Eriksson ”vad ska hända”? Eleverna kom med olika förslag på hur sagan skulle sluta. De var ivriga och pratade i munnen på varandra. En elev hade massviss med förslag på hur sagan skulle sluta, medan andra elever inte var lika aktiva, utan såg mer på hur de andra eleverna gjorde.

Alla eleverna stod upp och det blev lite rörigt att försöka få med alla, några gick och satte sig och tittade på istället. En pojke gick iväg och började måla på ett papper som han hittade. En annan pojke kom med förslaget att han skulle köpa elefanten. Eriksson lät eleverna spela upp det förslaget. En kille kom med förslaget att elefanten var kissnödig. Det var därför han inte ville sätta ner stocken. Eriksson lät eleverna spela upp även detta förslag. En flicka tyckte att hålet var för litet och att stocken inte skulle få plats. Då började Eriksson gräva ett större hål och fick några barn med sig som hjälpte till. Eriksson fortsatte att spela upp olika förslag på slut med eleverna. Thagesson samlade dem som inte var med. Pojken som hade stått och målat kom med sin bild och sa ”det är en flagga, det måste vara en flagga på stocken, annars vill elefanten inte hissa upp den”. Vi avslutade genom att alla hjälptes åt att sätta ner stocken med flaggan i topp. Eriksson tackade barnen för att vi fick ha en lektion med dem, och barnen skingrades sedan, redan på väg in i klassrummet till de andra eleverna.

Vid den andra lektionen använde vi sagan ”Lejonet och haren” och gjorde på samma sätt men istället för att sammanfatta den något kortare sagan, så läste Eriksson upp den en gång till för eleverna. Grupperna skiftades och de fick göra det de inte gjorde förra lektionen.

Lejonet och haren

I en stor tät skog bodde en gång ett lejon, som dödade alla skogens djur, som det träffade på. Lejonet hade det bra och blev mycket tjock. En dag samlades alla djuren i skogen och vände sig till lejonet och sa: ”Du mäktige djurens konung! Om du fortsätter på detta vis att döda skogens djur, kommer det inte att dröja länge, förrän vi alla är borta. Vi föreslår därför att vi ger dig ett djur varje dag, som ska vara ditt byte. Det kan du äta för att tillfredställa din hunger. Lejonet kunde väl se det rimliga i detta förslag och sa: ”Ja, låt oss ordna det på det sättet!” På så sätt fick lejonet varje dag ett djur att äta. En dag kom turen till en mycket gammal hare och alla djuren kom springande och ropade: ”Nu är det din tur. Se till att komma iväg.” Men haren tänkte: ”När jag nu står på tur idag, så måste jag använda mitt förstånd till att spela lejonet ett spratt.”

(UNICEF, 1992, s 44).

Grupp A fick gestalta sagan och grupp B fick skriva. Eftersom den första dramalektionen blev lite rörig så valde Eriksson att börja på ett annat sätt denna gång. Eleverna fick sätta sig på golvet och så fick de sedan gå upp i par och improvisera fram olika slut. Eriksson frågade vem som ville vara haren och vem som ville vara lejonet. Eleverna räckte upp händerna och Eriksson valde ut två åt gången. De gick sedan upp på golvet framför de andra och dramatiserade. Vissa ”spel” slutade med att lejonet jagade haren och Eriksson fick då gå in och bryta eftersom det blev ett evigt springande runt i klassrummet. När alla hade fått varit upp en gång fortsatte Eriksson och frågade om de ville prova på den andra rollen eller om de ville ta in fler roller. Alla barnen ville vara den roll de inte hade varit och med andra personer. Så vi fortsatte en stund till. Vi avslutade det hela med att Eriksson bjöd in alla djuren i spelet, de som inte var lejonet och haren fick hitta på egna djur som de skulle vara. Eriksson blev en björn. Eriksson

försökte få alla djuren att samarbeta och komma på en lösning på problemet, genom att i roll ställa frågor till barnen till exempel: ”jag vill inte bli uppäten, vad ska vi göra?”. En flicka sa att hon hade pengar och försökte muta lejonet. Det gick inte så bra. Lejonet var aggressivt och ville inte lyssna. En annan flicka sa att vi kunde handla mat för pengarna. Eriksson i rollen som en björn, tyckte det var en bra idé och tog med de andra djuren till en affär där vi handlade mat till lejonet, så att han inte behövde äta upp alla djuren. Eriksson tackade sedan gruppen för att vi fick ha en lektion med dem och de gick tillbaka in i klassrummet.

6.2. Intervjun

När vi hade haft vår andra lektion, 070426 satte vi oss efter lektionen med Anna, Björn, Christer och Doris för att göra en gruppintervju med dem.

På frågan ”hur tycker ni att ni lär er nya saker bäst”? svarade Anna: Att göra själv. Björn: Göra mycket mera, repetera. Christer: Göra det. Doris: Att någon visar så att man ser. Vi frågade också: ”Vilken lektion lärde du dig mest av, när du jobbade själv eller i grupp?” Anna, Christer och Doris tyckte att de lärde sig mest av grupplektionen. Björn tyckte att han lärde sig lika mycket på båda. Men alla var överens om att det var lättast och roligast att jobba tillsammans i grupp. På frågan ”Vilken saga tror du att du kommer komma ihåg bäst? Hur kommer det sig? Svarade Anna: ”Elefanten. Elefanter är stora så dem minns man mer.” Björn: ”Både och”. Christer: ”Lejonet, för man fick göra roliga egna slut.” Doris: ”Lejonet.” En diskussion utbröt efter att de svarat och de började ”argumentera” varför man skulle minnas den saga som de valt, bäst. De ville alla jobba med drama fler gånger och när vi frågade om vi hade kunnat göra lektionerna annorlunda, bättre på något sätt, då började de gå in på detaljer i sagorna, hur de hade kunna sluta annorlunda.

Alla de fyra eleverna tyckte om våra lektioner, de tyckte de var spännande och jätteroliga. När vi frågade om de hade lärt sig något av våra lektioner så svarade de alla: ”Jaaaa, massor!” När vi bad dem förklara vad så sa Anna: ”Om teater, om man blir författare.” Björn: ”Jag tyckte att det var kul för att man gör någonting som man. först kommer man till ett slut och så vet man inte vad som ska hända, för man får hitta på. Då kommer en jägare och skjuter till exempel...”. Doris: ”Vi lärde oss hur man kunde göra och typ inte, vi kunde göra som vi ville. Det blir mycket roligare när man vet hur man gör. Vi lärde oss det!”

7. Diskussion

7.1. Hur upplever elever att de lär sig bäst?

Tre av de fyra eleverna upplever att det lär sig saker genom att göra det praktiskt, precis som Deweys säger i det sociokulturella perspektivet. Doris säger hon lär bäst genom att någon visar hur man skall göra. Hon förefaller att vara en visual – learners medan de andra tre eleverna kan klassas som haptic or kinesthetic learners. Baily säger att eleverna lär sig genom att lyssna, höra och se, att det finns tre inlärningsstilar. Vi frågade eleverna vilken lektion de tyckte man lärde sig mest av och det visade sig att tre av fyra elever lärde sig mest genom våra dramalektioner. Medan Björn tyckte han lärde sig lika bra på bägge lektionerna. Alla vara dock överens om att det var lättast och roligast att jobba i grupp. Något som vi måste tänka på när eleverna svarade på våra frågor är att eleverna kanske ville ”fjäska” för oss för att göra oss glada. Men samtidigt så kan det faktiskt vara så att eleverna lära sig mest av dramalektionen oavsett vilken inlärningsstil de har, för vi använde oss av alla inlärningsstilar under dramapasset. Med inlärningsstilarna menar vi att eleverna fick lyssna, titta och göra.

En annan orsak till att eleverna upplevde att de lärde sig mest av dramalektionen kan vara det som Öfverström skriver, att man kommer ihåg handlade i lärande, medan man glömmer det man skriver om. När man tittar i det politiska dokumentet *Kultur för lust och lärande* skriver man att när man använder språket blir kunskapen synlig och att man hanterar sin kunskap. Detta kan vara en orsak till att eleverna upplever att de lärt sig mer under dramalektionen, de pratade och diskuterade högt istället under våra dramalektioner istället för att sitta tysta i sina bänkar och jobba individuellt.

Utifrån elevernas svar kan man tolka det på sättet som man säger i det sociokulturella perspektivet, att kunskaper kommer till genom att man gör saker i en grupp och inte genom att göra saker själv. Därför tycker vi att det är viktigt att man har variation i sin undervisning, att man både jobbar individuellt och i grupp. Detta för att olika inlärningsstilar, intelligenser och personligheter ska bli tillgodosedda. Detta står även i läroplanen, att undervisningen ska vara saklig och allsidig och anpassad till varje elevs förutsättning

Vår observation visar på att det finns olika inlärningsstilar och personligheter i klassen som Baily och Ladberg tar upp. De personer som gick och satte sig tror vi kan vara auditory learners, medan han som ritade flaggan kanske var en person som hade visual learning mest utvecklat. Vi förstår våra egna observationer utifrån Bails tankar om att det finns olika inlärningsstilar där vissa människor lär sig genom att lyssna, titta eller göra. Om det är så, tror vi att bemötande från oss pedagoger spelar in på hur man gör sin undervisning. Här har vi ett uppdrag som vi lärare måste ta tillvara på. Vi måste anpassa vår undervisning så att alla elever har samma chans att lära sig saker på sättet som eleverna är bäst på. Vi tror att om man använder drama som en metod får även elever med haptic learning mest utvecklat, chansen att lära sig nya kunskaper.

7.2. Vad upplever eleverna att de lär sig under dramalektionerna?

I den forskning som vi tidigare har redogjort för så beskriver Lindö, Podlozny och Öfverström att eleverna skulle ha blivit bättre på språkutveckling, språklig medvetenhet, muntlig framställning, skrivning och läsförståelse genom att arbeta med drama. Eleverna skulle även

utveckla sitt tänkande och talande, sitt sätt att skriva och lyssna, ta ställning för och emot viktiga frågor, ge variation på kunskap. När vi frågade eleverna om vad de har lärt sig så säger de inte något om detta. Annas svar ”om teater, om man blir författare”, kan man tolka som att hon menar att man blir bättre på att skriva, får ett bättre språk och blir bättre på att använda fantasin. Vi tror att man behöver dessa egenskaper om man ska bli en författare. I läroplanen står det att eleverna efter genomgång av grundskola ska behärska det svenska språket, kunna lyssna och läsa och uttrycka idéer och tankar i tal och skrift. Eleverna ska ha utvecklat sin kreativa förmåga.

I Skolverkets rapport *Kultur för lust och lärande* skriver man att när man använder språket blir kunskapen synlig och att man hanterar sin kunskap. Där står också att detta skulle gälla hur man uttrycker sig språkligt. Vi tror att eleverna lättare förstår vad de har lärt sig genom att sitta och prata med oss under intervjun. Genom att sätta egna ord på vad de tycker att de har lärt sig. Vår tanke var att ha en diskussion efter varje lektion, men tiden räckte inte till. Men i och med intervjun så fick några av eleverna prata om det som skett under lektionerna och kanske blev de då medvetna om sin nyvunna kunskap. Doris säger: ”Vi lärde oss hur man kunde göra och typ inte, vi kunde göra som vi ville. Det blir mycket roligare när man vet hur man gör. Vi lärde oss det!”.

Ladberg tar upp att det finns människor som upplever att det är viktigt att säga rätt saker. Vi tror att Doris upplever det så, att det är viktigt att hon säger och gör rätt, och med dramalektionen så tycker hon kanske att hon fått lärt sig ett nytt sätt att kommunicera eller använda språket och blir på det sättet inte lika ”låst” språkligt. Ladberg beskriver att man kan använda rollekar för de yngre åldrarna och att barn som aldrig vågat svara den vuxne förut, plötsligt talar fritt. Doris svar kan också tyda på att hon tycker att hon lärt sig att spela teater, eller en ny metod. Detta står i läroplanen, eleverna ska kunna utveckla och använda kunskaper och erfarenheter i så många olika uttrycksformer som möjligt som språk, bild, drama och dans. Hon känner kanske också att hon fått tilltro till sin språkliga förmåga genom att ta initiativ som det står om i läroplanen.

Öfverström skriver att genom att använda handlande i lärande istället för att skriva så befäster det kunskapen och att det skulle väcka många tankar hos barnen. Vi antar att det kan vara på detta sätt om man tolkar elevernas svar på frågan vilken saga man kommer att komma ihåg mest. Där vi tycker att vi ser att eleverna går in och visar vad de har lärt sig genom att komma på fler slut på sagan under intervjun. Tankeprocessen har fortsatt även efter lektionen. Här tycker vi att man skall pröva att befästa elevernas kunskap ännu mer genom att föra en diskussion med eleverna på ett personligt plan som Lindö nämner genom forskaren Rosenblatt. Vi tror att man kan göra det eftersom forskaren Rosenblatt säger att personliga diskussioner sätter sig som djupare insikt. Om man då väljer ett tema som till exempel vänskap från den magiska boken. Då kan man kan pröva att uppnå följande mål i läroplanen; att eleverna skall utveckla sin förmåga att uttrycka medvetna etiska ställningstagande grundande på kunskaper och personliga erfarenheter genom att de använder drama som en metod.

7.3. Hur kan man använda drama som en metod för att uppnå mål i läroplanen?

Hur gick det då när vi själva försökte uppnå mål i läroplanen genom att använda oss av drama som en metod? Några av de mål från Läroplanen som vi hade tänkt försöka uppnå med våra undervisningsförsök var: skolan skall främja förståelse för andra människor och förmåga till

inlevelse och att eleverna skulle utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundande på kunskaper och personliga erfarenheter. Vi valde sagor ur *Den magiska boken* som eleverna skulle få gestalta med tanke på vad Lindö säger: att detta sätter igång elevernas kreativitet och tankar. Det första vi tror att man måste göra för att uppnå ett specifikt mål i läroplanen är att man fångar elevernas intresse. Vi ville testa detta utifrån den didaktiska modellen storyline, vilket går ut på att man introducerar ett tema utifrån en roll, eller låter eleverna ta en roll i temat. Vi tolkar att vi har lyckats fånga eleverna intresse genom vår observation där Eriksson frågade vem som ville vara elefant. Flera barn räckte då upp handen och Eriksson fick fortsätta att ge roller till eleverna. Eleverna var även ivriga att sätta igång och pratade i mun på varandra.

Vi tycker att vårt eget examensarbete pekar mot att åtminstone ett flertal av de inlärningsstilar som Baily nämner får plats inom drama som en metod för att uppnå mål i läroplanen. Bails tre inlärningsstilar kan man beskriva genom att man lär sig genom att titta, lyssna och göra. Vi tolkar även detta utifrån vad eleverna sa hur man lärde sig bäst. Elevernas svar var då att tre av fyra elever lär sig genom att göra saker, medan en elev säger att man lär sig genom att någon visar hur man gör. Men alla gillade våra dramalektioner. Vi tycker att vår egen observation säger detta, eftersom när vi gjorde dramat första gången var det några elever som gick och tittade på istället för att spela saker i den. Vi tror att de kan vara bra att pröva att låta eleverna sitta kvar en stund, eftersom vi anar att det har med deras inlärningsstilar att göra. Dessa elever måste kanske se språkhelheten som Ladberg säger innan de försöker testa själv, eller att någon ger dessa elever en chans. Ladberg säger att all sorts kommunikation behövs och att man skall uppmuntra eleverna. Om eleverna sitter länge och tittar på då tror vi att man hade kunnat pröva att kontrollera om dessa elever är med genom att vi använder oss av Heathcotes förlösande frågor. Vi hade då kunnat ställa frågor så att man ser att eleverna är med i dramat, eller att man ställer frågor som gör att de kan komma med förslag till dramat för att försöka få eleverna att kommunicera. Men något som man får tänka på är att detta var första gången vi gjorde dramalektionerna med eleverna och att det hände en hel del.

Vi tycker att båda våra lektioner fungerade bra med eleverna och att detta kan vara en bra metod att använda sig av och att utveckla genom att göra detta under en längre tid. Eftersom alla elever får samma chans att kunna lära sig något genom att använda drama som en metod. Med tanke på vad Baily säger om inlärningsstilarna. I vår observation har vi även sett att alla dessa inlärningsstilar får plats inom en dramalektion för att uppnå mål i läroplanen. Något som vi är medvetna om är att vi inte kände eleverna innan och att man egentligen skall börja med att göra vanliga dramaövningar som trygghets-, samarbets-, och koncentrationsövningar. Detta för att stärka grupsammanhållningen och för att alla elever ska våga vara med. Om man gör dessa övningar innan tror vi att man vågar litat mer på varandra när det gäller att spela upp för varandra. Barnen är då vana vid drama, vilket gör att dramat inte blir något nytt för eleverna som det blev när vi gjorde våra dramalektioner. Vi tror även att det kan vara bra att försöka komplettera med både Heathcote och forumspel på samma gång när man skall jobba med drama för att försöka uppnå ett specifikt mål i läroplanen. Vår observation visade att den första lektionen blev rörig. Då tror vi att det är bra om man använder sig av båda metoderna samtidigt. Vi tycker att det kan vara bra att använda forumspel först och ställa frågorna som Heathcote gör, eftersom vi tror att detta skulle ge mer struktur i undervisningen. I forumspelet får eleverna ta egna initiativ och ansvar och de får träna på att lösa problem, som det står i läroplanen. Om de får pröva på olika roller som i lejonet och haren, så kan de leva sig in och förstå andra människors situation, som det står om i läroplanen. Om man använder forumspel kan man gå in och ställa relevanta frågor till eleverna med Heathcotes förlösande frågor.

8. Slutdiskussion

Något vi tycker att man skall göra efter lektionen är att man har en diskussion där man diskuterar värdegrunden med eleverna. Men när vi gjorde våra provlektioner var tiden knapp och ute på skolorna rullar verksamheten på i sin vanliga gång. Vi tycker ändå att detta skulle fungera bra som metod för att väva in värdegrundsfrågorna i undervisningen. Eleverna som vi intervjuade började själva diskutera vilken saga som de trodde att de skulle minnas bäst och varför just den sagan var bäst. Som lärare är det en bra metod att ställa frågor, precis som Heathcote gör, och vi hade lätt kunnat fortsätta diskussionen med att ställa frågor som: varför var den sagan bäst? Får man agera på det sätt som elefantskötaren gjorde? Är det rätt eller fel? Är människor mer värda än djur? Och så vidare. Vi ville även försöka diskutera elevernas förmåga att uttrycka medvetna etiska ställningstagande grundande på kunskaper och personliga erfarenheter som man tar upp i läroplanen. Vi ville detta eftersom vi tror eleverna då skulle få en djupare insikt, som Lindö tar upp genom forskaren Rosenblatt, genom personliga diskussioner, och därmed inte glömma vad man har lärt sig under dramalektionen.

Dessutom tyckte vi när vi intervjuade eleverna så hade de väldigt svårt att säga vad de hade lärt sig. Deras svar var inte särskilt djupa och vi hade kanske kunnat ställa fler och annorlunda frågor. Men anledningen till elevernas korta svar kan också bero på att de upplevde endast en dramalektion. Därför tycker vi inte att det räcker med en lektion i drama, utan man måste ha flera och att man också måste diskutera med eleverna vad de tycker att de har lärt sig efter lektionen. Vi tycker att detta stämmer bra överens med det Lindö tar upp genom forskaren Rosenblatt som säger att när man diskuterar med eleverna får man en djupare insikt. Vårt uppdrag som lärare är att vi skall fostra eleverna till goda demokratiska medborgare. Vi anser att man måste kunna ha olika åsikter i en demokrati och ändå kunna respektera varandra.

En annan sak som vi tycker genom vår observation är det som Lindö tar upp att eleverna går in i ett större sammanhang. Detta visade sig när några elever grävde ett hål och genom en elev som målade en flagga. Eleven kom tillbaka med flaggan i sagan. Vi tror att varje elev var inne i sagan på sitt sätt när vi gjorde våra två dramalektioner. Varje elevs "lilla" del blev till något stort i helheten. Om detta händer i klassrummet kan man pröva att göra på Heathcotes sätt. Hon menar att man kan ställa frågor till eleverna för att kontrollera om eleverna är med i dramat. En lärare kan pröva att ställa dessa frågor till eleverna för att kolla om eleverna gör något som har relevans till dramat. Fast som lärare får man då vara bredd på vilket svar som helst. Vi tycker att man som lärare skall försöka att ställa alla frågor som Heathcote gör, eftersom vi tycker genom vår observation att eleverna kan göra många saker som man inte tycker tillhör dramat, men som visar sig tillhör dramat. Ett sådant exempel i vår observation är han som målar flaggan. Därför tror vi det kan vara bra att ställa frågor som Heathcote gör. Det första man kan göra som lärare är att man väljer ett tema från den magiska sagoboken. Därefter väljer man ett mål i läroplanen under värdegrunden. Vi själva är av åsikten att Unicefmaterial när det gäller vänskap, solardiritet och samarbete i den magiska boken ligger väldigt nära de tankar som finns i vår egen läroplan när det gäller kapitlet värdegrund.

Vi förmodar att det går att försöka uppnå ett mål i läroplanen om man spelar forumspel med eleverna. Man kan välja ett ämne och en saga från *Den magiska sagoboken*. Därefter kan man pröva att alla elever får spela upp sagan en gång och därefter kan man pröva att eleverna får byta rollfigur i sagan. Lindö menar att med hjälp av den vuxne kan barnen ta olika perspektiv i sagan. I våra sagor tror vi att eleverna klarade detta med hjälp av Eriksson, eftersom eleverna räcker upp handen och att de även ville spela den andra rollfiguren i "Lejonet och

Haren". Vi kan även tolka detta utifrån elevernas svar på intervjun där eleverna kom med olika förslag på hur sagorna kunde sluta.

Öfverström skriver att handlande sitter i längre och att detta även kan befästa kunskapen oss eleverna, vilket vi tolkar från barnens svar på hur man lär sig bäst. Vi anar att det kan vara handlande som eleverna lär sig när man gör drama. Då kan en lärare pröva att undersöka om detta kan utveckla elevernas förståelse och inlevelse för en annan människa. Detta gäller även när det gäller målet att respektera andras människors egenvärde. Detta tror vi kan leda till att man kan utveckla vår modell till att motverka mobbing på skolorna.

Vi tycker att resultatet utifrån våra observationer och intervjun bekräftar det som uttrycks i det sociokulturella perspektivet, att människor lär sig genom att göra saker praktiskt och i sociala samspel. Tre av de fyra eleverna sade så när vi intervjuade dem. Det var svårt för eleverna att förklara vad de lärt sig efter endast en dramalektion. Därför kan vi inte säga om de teorier som vi tagit upp stämde eller inte. Vi har gjort tolkningar utifrån elevernas svar och från våra observationer, att dramalektionen kanske lett till bland annat språkutveckling och att de lärt sig en ny metod. Vi tror också att vi har uppnått några av läroplanens mål som vi hade satt upp. Det är svårt att bevisa om det verkligen är så, men vi har gjort tolkningar utifrån elevernas svar. Vi kunde även visa att drama kan vara en metod att arbeta med, men det är svårt att avgöra om målen i läroplanen blev uppnådda efter endast en lektion utan diskussion.

Vi tycker att vi har visat att alla inlärningsstilar, som Baily tar upp, blir tillgodosedda inom drama. Något vi dock är djupt oroliga över är det som Baily säger att två inlärningsstilar premieras i dagens skola, medan den tredje "haptic learners" inte blir tillgodosedd. Dessa elever klassas som barn i behov av särskilt stöd istället. Vårt uppdrag som lärare är att vi skall ge varje elev den bästa förutsättningen i skolan att lära sig ny kunskap i skolan efter den enskilda individens förmåga. Hur kan man göra detta om det är så som Baily säger? Vi tror drama kan vara en metod för att skapa de bästa förutsättningar för alla elever i dagensskolan.

8.1. Fortsatt forskning

Vi tycker att våra provlektioner skulle fungera bra som modell för att integrera drama i svenskundervisningen i år två. Vi tror även att de skulle fungera i andra åldrar. Men detta kan man naturligtvis forska vidare om, hur metoden fungerar i andra åldrar.

Det var svårt för eleverna att beskriva vad de lärt sig efter endast en dramalektion. Det skulle vara intressant och roligt och se vad elever upplever att de lär sig genom drama efter en långtidsstudie, kanske ett helt läsår. Det skulle vara roligt att se om drama kan vara en metod för att motverka mobbing.

Referenser

Bailey, Sally Dorothy (1993). *Wings to fly- bringing theatre arts to students with special needs*. USA: Woodbine House.
ISBN 0-933249-58-1

Byréus, Katrin (2006). *Du har huvudrollen I ditt liv –om forumspel som pedagogisk metod för frigörelse och förändring*. Stockholm: Liber.
ISBN 91-47-05075-6

Dysthe, Olga (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.
ISBN 91-44-04195-0

Johansson, Bo & Svedner, Per-Olov (2006). *Examensarbetet i lärarutbildningen: undersökningsmetoder och språklig utformning*. Uppsala: Kunskapsföretaget.
ISBN 9789189040649

Ladberg, Gunilla (2003). *Barn med flera språk*. Stockholm: Liber AB
SBN 47-05199-X

Lindö, Rigmor (2005) *Den meningsfulla språkväven*. Lund: Studentlitteratur.
ISBN 91-44-03883-6

McCaslin, Nellie (2006) *Creative drama in the classroom and beyond*. USA: Pearson Education.
ISBN 0-205-45116-0

Stukát. Stefan (2005) *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
ISBN 91-44-03615-9

Säljö, Roger (2000) *Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma
ISBN 91-518-3728-5

Wagner, Betty Jane (1993). *Drama i undervisningen – en bok om Dorothy Heathcotes pedagogik*. Göteborg: Daidalos.
ISBN 91 86320 89 0

Öfverström, Christel (2006). *Upplevelse, inlevelse och reflektion – drama som en aktiv metod i lärandet. En teoretisk analys och en empirisk undersökning av hur lärare tänker när de använder drama som metod*. Licentiatavhandling, Linköpings universitet.
ISBN 91-85643-71-8

Lärarens handbok. Skollag, Läroplaner och Yrkesetiska principer (2002). Stockholm: Lärarförbundet.
ISBN 91-85096-830

UNICEF, Svenska Unicef – Kommittén (1992). *Den magiska boken*. Norge: Gan Grafisk.
ISBN 91-970871-3-0

Internet

<http://www.dramapedagogen.nu> Hämtat den 28 mars 2007

<http://www.skolverket.se/publikationer?id=518> Hämtat den 2 april 2007

<http://www.pedagogiskamagasinet.se> 2004:2 *Konsten lär oss att förstå livet*. Artikeln skriven av Leif Mathiasson. Hämtat den 13 april 2007

Fältarbete

Provlektioner 070419 och 070426

Personlig kommunikation

Gruppintervju 070426

Hej!

Vi är två lärarstuderande som går sista terminen på Göteborgs Universitet.

Vi skriver vårt examensarbete som handlar om drama. Vi vill undersöka om drama är en metod för att utveckla elevers språk. Vi skall hålla i två lektioner med era barn, och tänker därefter genomföra gruppintervjuer med några elever. Där kommer de att få svara på frågor om hur de upplevde lektionerna.

Vi behöver ert godkännande skriftligt för att få genomföra intervjuerna, eftersom era elever är omyndiga. Vi garanterar elevernas anonymitet, deras svar behandlas konfidentiellt. Om ni vill ha ytterligare information så får ni gärna kontakta oss.

Med vänliga hälsningar

Caisa Eriksson

Tel: 070-3535772

E-post: caisa.eriksson@1894.net

Thomas Thagesson

Tel: 0739-84 18 15

E-post: sideline_tompa@hotmail.com

Klipp av remsan och lämna till XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Härmed intygar jag att mitt barn _____ (elevens namn) får delta i gruppintervjuer

_____ (målsmans underskrift)

Intervjufrågor

Bakgrund

1. Hur gamla är ni?
2. Kan ni något mer språk än Svenska?
3. När lärde ni er att läsa och skriva?
4. Kunde ni läsa och skriva innan ni började skolan?
5. Hur upplever ni det när ni ska läsa och skriva i skolan?
6. Hur tycker ni att ni lär er nya saker bäst? (genom att lyssna, titta eller göra)

Lektioner

7. Vilken saga jobbade ni i grupp med?
8. Var det någon som kände till sagorna innan?
9. Vad tyckte ni om de två lektionerna som vi hade?
10. Lärde ni er någonting? (Vad)
11. Vilken lektion lärde du dig mest av, när du jobbade själv eller i grupp?
12. Vilken saga tror du att du kommer komma ihåg bäst? (Hur kommer det sig?)
13. Skulle du vilja jobba på det här sättet fler gånger?
14. Kunde vi ha gjort på något annat sätt? (Bättre/sämre)